

Tema: Ittrattati ndaq's – Id-drittijiet tal-bniedem

Taq'sima 3: Id-drittijiet ta' min? / Nieħdu azzjoni

Din it-taq'sima tiffoka fuq l-aspetti storiċi tad-drittijiet tal-bniedem u tal-minoranzi u l-prinċipji bażiċi li fuqhom huma bbażati.

Riżultati tat-tagħlim f'din it-taq'sima

L-istudenti tiegħek se jkunu jistgħu:

- Jiddiskutu r-rabtiet bejn reġimi totalitarji u ċ-ċaħda tad-drittijiet
- Jifformulaw aħjar il-perspettivi u l-opinjoni tagħhom dwar is-sugġett bis-saħħa ta' mezzi kreattivi
- Jiffurmaw ġudizzju artikolat tagħhom stess dwar l-importanza tad-drittijiet tal-bniedem

Riżorsi pprovduti

Riżorsa 9	Kwotazzjonijiet minn attivisti magħrufa fil-qasam tad-drittijiet tal-bniedem
Riżorsa 10	Kwotazzjonijiet minn persuni li jgħixu taħt reġimi totalitarji
Riżorsa 11	Il-ġerarkija tal-ħtiġijiet skont Maslow
Riżorsa 12	Kwotazzjoni
Riżorsa 13	Artiklu
Riżorsa 14	Sakharov
Riżorsa 15	Kanzunetti u pitturi marbutin ma' kwistjonijiet relatati mad-drittijiet

Attività għall-klassi nru 1: Attivisti fil-qasam tad-drittijiet tal-bniedem li jservu ta' inspirazzjoni għalina

Staqsij lill-istudenti tiegħek: "Kem m tħossukom sikuri fil-ħajja tagħkom ta' kuljum?" Inkoraġġihom jesprimu l-fehmiet tagħhom u jiggustifikaw it-twegibiet tagħhom. Imbagħad itlobhom jirriflettu fuq l-istorja ta' pajjiżhom u jidentifikaw eżempji ta' ksur tad-drittijiet. It-twegibiet tagħhom jistgħu jkunu marbuta ma' avveniment magġuri, bħal pereżempju gwerra jew dittatorjat. Spjegalhom id-differenza bejn ksur tad-drittijiet dirett u indirett. Għal dan il-għan, itlobhom jaħsbu f'essenzjonijiet lingwistiċi ta' kuljum li huma jew in-nies ta' madwarhom jużaw u li jistgħu jkunu offensivi għal nies oħra u għal ċerti gruppi soċjali. Fil-fehma tagħhom, dawn l-essenzjonijiet huma jew mhumiex ta' ħsara? Jistgħu joħroġu b'xi argumenti dwar għalfejn lingwaġġ bħal dan jaf ikun ta' ħsara? Għalfejn huwa offensiv? Barra minn hekk, itlobhom jaħsbu f'persuna li ggħieldet għad-drittijiet tal-bniedem. Uża r-Riżorsa 9 biex tappoġġa din l-attività.

Attività għall-klassi nru 2: Ir-reġimi totalitarji: X'tista' tikseb bi skambju għaċ-ċaħda tad-drittijiet

Qassam ir-Riżorsa 10 lill-istudenti tiegħek u spjegalhom li se jaqraw opinjonijiet personali ta' nies li għexu taħt reġimi totalitarji u ma oġġezzjonawx għaċ-ċaħda tad-drittijiet tal-bniedem jew inkella ma

DAR L-ISTORJA EWROPEA

tawx kas tali ċaħda, kulhadd għar-raġunijiet personali tiegħu. Se jaqraw ukoll silta qasira minn ktieb magħruf li jgħib l-isem ta' "Animal farm" (Ir-razzett tal-annimali), li jiddeskrivi l-ħajja taħt sistema totalitarja. L-istudenti tiegħek jistgħu jidentifikaw elementi komuni mal-opinjoni espressi fir-Riżorsa 9? Staqsijhom jekk jaħsbux li kulhadd hassu l-istess bħal dawn l-individwi.

Iffoka d-diskussjoni fuq il-ħtiġijiet u x-xewqat tan-nies (u t-tifsiriet tagħhom) bħala raġunijiet li jwasslu għat-twelid ta' dritt. Kemm ix-xewqat kif ukoll il-ħtiġijiet huma importanti ħafna fil-ħajja tagħna ta' kuljum iżda dawn iż-żewġ affarijiet it-tnejn li huma jiġu bi drittijiet? Jista' jagħti l-każ li kuncett wieħed huwa aktar importanti mill-ieħor? Biex tgħin lill-istudenti tiegħek jeżaminaw ir-rabta bejn ix-xewqat, il-ħtiġijiet u d-drittijiet assoċjati, qassmilhom ir-Riżorsa 11. Fl-1943, il-psikologu Abraham Maslow ippropona ġerarkija tal-ħtiġijiet tal-bniedem, li l-bażi tagħha hija l-ħtiġijiet fiżjoloġiċi jew rekwiżiti fiżiċi għas-sopravivenza tal-bniedem. Jekk dawn ir-rekwiżiti ma jiġux issodisfati, il-ġisem tal-bniedem ma jistax jiffunzjona kif suppost. Huwa maħsub li l-ħtiġijiet fiżjoloġiċi huma l-aktar importanti; huma għandhom jiġu ssodisfati l-ewwel. Wara jiġu l-ħtiġijiet relatati mas-sikurezza, li jinkludu s-sigurtà personali, finanzjarja u dik relatata mas-saħħa. Jekk immorru lura għad-Dikjarazzjoni tad-Drittijiet tan-NU, nistgħu naraw li dawn il-ħtiġijiet huma dokumentati bħala drittijiet bażiċi tal-bniedem. Itlob lill-istudenti tiegħek jorbtu l-bqija tad-drittijiet fid-Dikjarazzjoni tan-NU mal-piramida ta' Maslow.

Wara dan, iddiskutu kif din il-ġerarkija tista' tgħinna nispejgaw kif kultant individwi, meta jiġu mċaħħda minn ċerti drittijiet, bħalma huma l-libertà tal-kelma, tal-moviment, eċċ., għandhom mnejn ma joġġezzjonawx dment li d-drittijiet bażiċi tagħhom ikunu ssodisfati. Iżda mbagħad xi jzomm reġim awtoritarju milli jċaħħadna minn aktar drittijiet? Xi kultant reġim awtoritarju jista' jipproteġi parti kbira tal-popolazzjoni iżda jzomm fil-mira tiegħu gruppi soċjali / ta' minoranza speċifiċi.

Attività għall-klassi nru 3: Niddefendu l-umanità tagħna

Qassam lill-istudenti tiegħek ir-Riżorsa 12, li fiha kwotazzjoni magħrufa ta' Martin Niemöller, li ssopravviva tal-kampijiet ta' konċentrament Nazisti. X'inhuma r-reazzjonijiet tal-istudenti fil-konfront tal-kwotazzjoni? In-natura umana komuni tagħna tgħaqqadna lkoll flimkien u d-drittijiet bażiċi tal-bniedem huma marbutin direttament ma' tali kuncett. Il-protezzjoni ta' dawn id-drittijiet hija kwistjoni universali li tapplika għal kulhadd, irrispettivament mill-isfond etniku, reliġjuż, soċjali jew ta' tip ieħor.

Jekk tixtieq tkompli ssaħħaħ din id-diskussjoni, qassam ir-Riżorsa 13 lill-istudenti tiegħek. Din fiha artiklu, miktub fl-2012, minn professur tal-kriminoloġija li argumenta li l-karatterizzazzjoni ta' gruppi kbar ta' nies bl-użu ta' xbihat konnessi mal-annimali tiddeżumanizza n-nies fil-mira f'għajnejn l-oħrajn. Din id-deżumanizzazzjoni wasslet għal konsegwenzi traġiċi kemm fl-imġhoddi kif ukoll fil-preżent. L-istudenti tiegħek jistgħu jaħsbu f'xi eżempji fejn dan seħħ?

Attività fi gruppi nru 1: Il-Parlament Ewropew u l-ġlieda għad-drittijiet tal-bniedem

Staqsij lill-istudenti tiegħek: "Min jista' jiżgura li d-drittijiet tal-bniedem jiġu rrispettati?" Ħallilhom ftit tal-ħin biex jagħtu u jiġġustifikaw it-twegibiet tagħhom qabel ma tiżvela li kultant l-organizzazzjonijiet li jaġixxu bħala umbrelel jistgħu jkunu aktar effiċjenti f'dan il-qasam. Informa lill-istudenti tiegħek li r-rispett għad-drittijiet tal-bniedem huwa wieħed mill-valuri fundamentali tal-Unjoni Ewropea. Il-Parlament Ewropew stabbilixxa l-Premju Sakharov għal-Libertà tal-Ħsieb fl-1988. Staqsij lill-istudenti tiegħek jekk jafux kif ħa ismu dan il-premjju. Fir-Riżorsa 14, li għandha

DAR L-ISTORJA EWROPEA

titqassmilhom, huma se jiltaqgħu ma' spjegazzjoni qasira tal-orìgini tal-isem tal-premjju. Abbaži ta' dan, itlobhom jirriflettu u jiddiskutu dwar l-isfond storiku u simboliku ta' din l-inizjattiva.

Wara din id-diskussjoni qasira, aqşam il-klassi tiegħek fi gruppi u stieden lill-istudenti janalizzaw ir-Riżorsa 14 u jwiegħbu l-mistoqsijiet li jakkumpanjawha. Fakkarhom fl-orìgini tal-Premju Sakharov u fil-ġlieda għad-drittijiet tal-bniedem fil-kuntest tal-Gwerra l-Bierda, u gēgħilhom ifittxu x-xebh u d-differenzi bejn is-sitwazzjoni ta' dak iż-żmien u s-sitwazzjoni ta' issa, abbaži tal-għażla tar-rebbieħa. Il-premjju jingħata lil individwi li jkunu taw kontribut eċċezzjonali għall-ġlieda favur id-drittijiet tal-bniedem madwar id-dinja. Ħalli lill-istudenti tiegħek jiskopru min kienu r-rebbieħa tal-Premju Sakharov fis-snin li għaddew hawnhekk:

<http://www.europarl.europa.eu/sakharovprize/mt/laureates.html>

Itlobhom jirriflettu fuq ir-raġunijiet għaliex l-UE taf tkun qed twettaq monitoraġġ ta' każijiet ta' ksur tad-drittijiet tal-bniedem li jseħħu barra mill-UE. Spjegalhom li se jkunu mitluba jaqsmu l-fehmiet, ir-riflessjonijiet u s-sejbiet tal-grupp tagħhom ma' shabhom tal-klassi waqt diskussjoni fi gruppi.

Jekk ikollok ħin, itlobhom jaħsbu dwar il-prijoritajiet li jstabbilixxu li kieku kellhom ikunu l-Kumitat tal-Premju Sakharov. X'jiġri li kieku kellhom jagħzlu bejn żewġ każijiet: ksur estrem tad-drittijiet tal-bniedem li jseħħ barra mill-UE u każ anqas estrem minn gēwwa l-UE? Liema wieħed jagħzlu għall-għoti tal-premjju? Għaliex?

Attività fi gruppi nru 2: Riċerkaturi Responsabbli fil-Qasam tad-Drittijiet Jieħdu Azzjoni

Aqşam il-klassi tiegħek f'5-6 gruppi ta' bejn wieħed u ieħor l-istess daqs u assenja dritt wieħed jew dritt wieħed ta' grupp ta' minoranza lil kull grupp. Inkella, tista' tħallihom jagħzlu dritt ta' grupp ta' minoranza, jew reali jew fittizju. Spjega lill-istudenti li huma esperti tal-kummerċjalizzazzjoni li jaħdmu għal gruppi tad-drittijiet tal-bniedem, u dan l-aħħar gēw assenjati kampanja ta' kummerċjalizzazzjoni għal dritt speċifiku (jew kategorija speċifika ta' drittijiet). Kull grupp irid iħejji l-kampanja sħiħa, inklużi testi, materjal promozzjonali, pjan ta' azzjoni u l-preżenza tal-midja soċjali. Huma u jiddeċiedu dwar l-isem tal-kampanja, jistgħu jużaw l-isem fittizju propost hawn fuq (Riċerkaturi Responsabbli fil-Qasam tad-Drittijiet Jieħdu Azzjoni) jew jivvintaw wieħed tagħhom stess. Jistgħu wkoll joħolqu l-identità viżwali tagħhom permezz ta' kartelluni u banners, jew saħansitra jiktbu kanzunetta. Il-pitturi tar-Riżorsa 14 jistgħu jintużaw bħala sors ta' ispirazzjoni. Il-membri ta' kull grupp iridu jipprezentaw il-kampanja lill-pari tagħhom daqslikieku qed jipprezentaw il-każ quddiem partitarji potenzjali u josservaw lil min jirnexxilhom jipperswadu biex jissieħeb fil-kawża tagħhom. Spjegalhom li qed tistennihom ikunu oġġettivi u jevitaw li jesprimu opinjonijiet personali.